

Las cundiziuns da sgular ein stadas idealas l'jamna vargada.

FOTOS MAD

Survesta da surengiu sin ils concurrents e la pezza.

Martin Scheel da Cuera, il trenader nazional.

«La finamira ei in campiunadi mundial»

L'auter onn ha ina da tshun concorrenzas dil Cup mundial da parasgular liug a Mustér

DA HANS HUONDER / ANR

■ «La regiun da Mustér ei ina dallas meglieras dil mund per parasgular», di il trenader nazional dall'equipa svizra, Martin Scheel. Quellas premissas vul el nezegiar per organisar cheu il campiunadi mundial. Gia l'auter onn ha ina da tshun concorrenzas dil Cup mundial da parasgular liug sisum la Surselva. L'jamna vargada ein 100 parasgularas e parasguladers dall'entira Europa, mo era dil Giapun e dalla Corea, semesirai a Mustér el rom d'ina concurrenza internaziunala cul num «Disentis Open». Quei ei stau gia la quarta occurrenza da quei gener sisum la Surselva. Ils davos onns ein denton era dus campiunadis svizzers ed in campiunadi belg sesplegai cheu. La concurrenza internaziunala dall'jamna vargada ei stada aschidadir in prearranchament pil cup mundial che vegn arranschau dils 8 entochen ils 15 d'ust 2015 a Mustér. Al cup mundial vegnan 125 parasgularas e parasguladers a saver separitar. Rodund la mesadad dallas participontas e dils participonts dall'jamna vargada eran Svizzers ni Franzos.

Excellentas premissas

«Cheu a Mustér seposchan a nus organisaturas premissas optimalas per igl entir menaschi da concurrenza. En in pignu contuorn sesanflan hotels, biros e las pendicularas che meinan nus alla partenza a Gendusas», di Martin Scheel ch'ei oriunds dad Affoltern am Albis, mo che viva dapi biars onns a Cuera. Particulars ei denton era il territori che

seposcha als organisaturas ed als participonts dallas concorrenzas: «Quel porch a nus fetg biaras pusseivladads da rutas, seigi cuortas sco liungas.» Leutier vegnan bunas cundiziuns da termica. «Gest tenor l'aura ed il vent savein nus fixar nossas rutas. Ils pensums san esser levs entochen fetg grevs», declara Martin Scheel ch'ei dapi 20 onns trenader nazional e cau dil sport dall'Associaziun svizra dils parasguladers. El ei sez staus pli baul participont da concorrenzas da parasgular. Quater rutas da standard da Gendusas anora ein gia bunamein legendaras: La ruta a Flem ed anavos, la ruta a Trun e Val S. Pieder, la ruta ad Aschera ed anavos cul tren e la ruta sin l'Alpsu, da leu a Vrin ed anavos sur il Glatsher da Medel. Che las concorrenzas el contuorn da Mustér vegnan apprezziadadas demuossa il grond diember da participontas e participonts dils singuls arranchaments.

In campiunadi mundial?

Ils 150 megliers parasguladers dil mund sequalificheschon per il campiunadi mundial e gest in tal vul Martin Scheel organisar a Mustér: «Sche tut va tenor plan vegnin nus a candidar pil campiunadi mundial digl onn 2019. Igl ei denton era pusseivel che nus vegnin lu en elecziun per pil 2021.» Mintgamai igl onn denter ils campiunadis mundials han ils campiunadis europèis liug. In tal ha Martin Scheel buca mustgas d'organisar: «El dat tutina bia lavur, mo ha buca la peisa d'in campiunadi mundial.» In alternativa sper Mustér fuss en Svizra in campiunadi cun la basa ad In-

terlaken. Igl onn vargau ha il campiunadi giu liug en Bulgaria, igl onn vegnent eis el en Columbia. La davosa ga ch'el ei vegnius arranschau en Svizra ei stau 1993 a Verbier. Il campiunadi vegn surdaus dallas naziuns che appartegnan all'associaziun internaziunala. Schegie che la Svizra s'auda ensem cun la Frontscha, l'Italia e la Germania tier las tiaras cun ils pli biars e megliers parasguladers han ellas buca dapli peisa. Las autras tiaras cun dameins impurtonza gaudan ils medems dretgs. «Ellas setegnan lu meinsvart ensem e per quei motiv eis ei fetg grev d'obtener in campiunadi mundial», constatescha Martin Scheel. In'ulteriura premissa per saver organisar in campiunadi mundial ein las finanzas. In tal ei calculaus cun cuosts da rodund 80 000 francs. Sustegn havess il trenader nazional in mintga cass dils Surselva Flaigers che segnan mintgamai era per l'organizaziun dils auters arranchaments nazionals ed internaziunals. Il club vegn presidiaus da Franco Tomaschett. Rodund 20 persunas ein mintgamai necessarias per garantir in bien andament dalla singula concurrenza. Per Mustér plaidda denton era la contonschibladad cun helicopter en seracass. «Enteifer in quart ura ei in heli sil plaz», di Martin Scheel ch'encunuscha fetg bein la regiun sisum la Surselva, buca il davos sin fundament da sias vacanzas sco buobet e giuvenot a Schlans.

Ruta definida

Allas concorrenzas da parasgular obtengnan las participontas ed ils partici-

ponts in pensum en fuorma d'ina ruta. Enteifer quella han els da contonscher differents loghens. Persuenter dat ei allura puncts. Mintga di ha ina concurrenza che quenta la fin finala pil classament total liug. La ruta registreschan ils pilots in ina apparatura da GPS. Registradas ein denton era zonas che astgan buca vegnir penetradas. Aschia per exempel zonas per proteger la selvaschina. En cass ch'in pilot entra tonaton en

ina tala vegn el castigiaus. Lu spiarda el puncts. Las rutas ch'ils parasguladers han da frequentar san haver lungheziars d'entochen 100 km. L'Associaziun svizra dils parasguladers dumbra il mument rodund 16 000 commembras e commembers activs. Tut en tut disponan en Svizra rodund 53 000 dil brevet. Il grond boom da parasgular ei vegnius constataus ils onns navonta. Ils davos onns ei la scena seconsolidada.

Dapli risguard dalla selvaschina

Las cundiziuns da parasgular l'jamna vargada ein stadas fetg bunas ed aschia han ils organisaturas saviu arranschar praticamein tuttas concorrenzas. L'activitad ell'aria ei stada gronda. Da quella ein denton era zonas cun animals selvadis stadas pertuccadas. Differentas gadas ein quellas vegnidadas penetradas, schegie ch'ils organisaturas e la survigilanza da catscha han cattau ina cunvegientscha nua ch'ei astga vegnir sgulau, respectivamein buca. «Naturalmei ch'ei dat pilots che setegnan vid quellas directivas, auters denton buca. Per la selvaschina munta quell'activitad in grond stress», constatescha il guardiaselvaschina Werner Degonda da Cumpadials. El e ses collegas han stuiu far persenn l'jamna vargada differentas gadas co la selvaschina ei vegnida spuontada ord ses refugis. En plirs cass ein animals giuvens vegni separai dils roschs. Gest ils anseuls camutsch e capricorn han da

quei temps aunc buca la cundiziun ed experientscha da suandar las cauras. Cheutras restan els anavos, van forsella cuntradirecziun ed ein aschia exponi a prighels. Quels animals san esser ina semplia preda pil tshéss ni ch'els san ir alla malura el precipizi. «Quella situaziun ei inacceptabla. Suenter ch'ils pilots ein pli u meins seteni igl onn vargau vid quella cunvegientscha havein nus stuiu constatar uonn repetidamein surpassaments. Sche quellas concorrenzas han liug vinavon a Mustér drova ei discuors denter ils organisaturas, las vischnauncas, las pendicularas, la survigilanza da catscha e las secziuns da catschadurs», puntuescha Werner Degonda. Sco quei ch'el accentuescha ha la survigilanza giu fatg cumpromiss pertuccont ils territoris. Tenor Werner Degonda savess il disturbi dalla selvaschina fors schizun cunterfar alla protecziun dils animals.

L'arrivada a Mustér.

La survesta sur la pezza ei magnifica.